

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf
Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Slovenec sem, tako je mati djala!“

Slovenci vobče nismo vajeni izjave o svoji narodnosti. Šola je prednikom in nam ni položila v usta, ni je imenovala in ne oblikovala. Države so bile skope s slovenskimi nazvanji, svet je dolgo molčal o nas. Tudi danes smo še vedno nevajeni narodnostne izjave in zato dosegajo razna premetena vprašanja o naši narodni pripadnosti svoj čisto temni namen. Izjava sama sicer objektivne narodnosti ne more razveljavljati, a zavaja dostikrat h potvorbam in nejasnostim. Zato bo prav, če posvetimo narodnostni izjavi še mi polno pozornost in se pri tem vedno bolj zavedamo, da je cilj smotne vzgoje v vsem narodu in v vseh družinah.

Najprej povejmo sebi in povejmo potem tisočkrat svojim otrokom in ostalim svojcem v družini: Slovenci smo! Naša nprav in naša govorica, naša zemlja in zgodovina nam to dokazujejo.

Naj si predočimo narodnostno izjavo, ki temelji na stvarnih resnici, v dveh primerih:

Slovenec sem!

Na tisočletno zgodovino zrem, zavito v davnino, kot je povest o kralju Matjažu. Njen najsvetlejši kos je stara slovenska demokracija županij in sosesk in še ljudsko ustoličevanje vojvod na gospodarskem polju. Narod, iz tisočletij mlad do zadnjega petdesetletja, ki si pribori prve kulturne svobode in zadnja iz lastne narodnosti. Boril se je nekoč proti Hunom, Obrom in Bavarcem, živel pod frankovsko nadoblastjo in avstrijskega cesarja žezlom, odbijal turške napade in se z mečem branil pred nasilno gosposko. Vedno odločneje je pod Habsburžani terjati svoje narodne pravice. Pri vsej svoji odločnosti pa ni nikdar nobene države rušil z orožjem. — V davni poganski dobi so prvi pričetki slovenske kulture. Stoletja pokristjanjevanja jo oblikujejo v govoric in pismu, ob prihodu protestantizma se prvič pojavijo tiskana v knjigi. V stoletju pred nami se vspne do neverjetne višine in sega po vencu mednarodne veljave. Še je dobršen kos razvoja pred njo, ko se bo dodobra razbohotila v posameznih področjih glasbe in dramatike, kiparstva in slikarstva. Hrvatska in srbska kultura sta ji posestrime, sorodnost s češko in slovaško, poljsko, ukrajinsko in rusko razodeva. So osnovni odtenki vseh kultur slovanskih narodov, ki pojo kot strune v sorodni harmoniji. — Nad Slovincem se boči njegovo nebo. Na njegovi zemlji se menjavata gora in dol, menjava kras z rodovitnim poljem, manjavajo gorice in doline, gozdovi in skalnate divjine. Na jugu pere zemlja modri Jadran, reke pa izvzemši uporne Soče vse teko na jugovzhod proti Črnemu morju. Mladostne barve so slovenska mesta, z nemškim plemstvom so razpadli gradovi, slovenske vasice se šele v prvi sramežljivosti umikajo strojem in dimnikom umazanih tovarn. Na gričkih in hribih kraljujejo cerkvice, v vaseh in mestih pa so božji hrami, kot bi objemali ves rod v svoje zavetje. — To in še mnogo več je slovenski svet, čigar član si ti, ki se imenuješ Slovenec. Vse to je mati djala, ko te je pestovala.

Nemec sem!

Nemški narod je velik in mogočen. Njegova tisočletna zgodovina govori o slavnih kraljih in cesarjih, navaja sveto rimsko cesarstvo nemške nacije pod Karlom Velikim, neštete države nemških kraljev, ustanovitelja Prusije Friderika Velikega, ustvaritelja zedinjene Nemčije železnega kanclerja Bismarcka, slavno nekdanjo veličino Habsburžanov in njihov zaton. Kot nemška zgodovina je tudi nemška kultura častitljive starosti. V starodavnih junaških epih se narodi, vitezi-pevci so njeni prvi glasniki. Slovanski narodi se nahajajo komaj šele v povelju, ko na nemškem kulturnem vrtu že poganja bujno cvetje. V klasicizmu pred dobrim stoletjem doseže svoj višek in se nato razčleni v desetero panog od znanosti preko slovstva, glasbe in slikarstva do stavbarstva in ostalih področij moderne tehnike. Nemški duši sorodni svet najdemo na severu med Švedi in Norvežani, mnogim sorodnim potezam sledimo na angleškem kulturnem obrazu. — Kako prostrana je nemška zemlja! Na severu in zahodu pljuskata ob njene bregove Belo morje in Ocean, sprijema se Balta, steguje v Alpe in drži ogrskih nižin. Starodavna mesta jo krasijo, cele pokrajine so kot bi bile ovenčane z gradovi, ponosna industrija ji daje svojo barvo; v alpskem svetu le diha

nedolžne vasice. Oceanu nasproti hiti slavna Rena, počasi proti vzhodu jo reže lena Donava. Kot Evropa v malem je velika nemška zemlja z mrkim, delaželnim Prusom, veselim Porejcem in dosti lahkoživim Avstrijcem. Slavna je njena preteklost, nič manj slavna njena sedanjost.

Še bi lahko več zapisali o čudovitostih dveh narodnosti in o njunih tako različnih okoljih. A že ta skromna slika zadosuje, da se nam naša izjava h tej ali drugi narodnosti ne more več zdeti brepredmetno igračkanje. Saj sta dva naroda hkrati dva povsem različna si svetova, dvoje tisočletnih zgodovinj, dvoje dežel in predvsem dvoje povsem svojstvenih kultur.

Otrokom našim že bi morali vcepljati slovensko narodno zavest. V nežni mladosti čuje nemški otrok besedo o gosposkem nemškem narodu. V zibel polagajo Madžari svojim potomcem krilatico

o viteškem svojem narodu in svoji zgodovini. Še liberalna angleška vzgoja je polna sledov o narodu, ki mu je bila usoda naklonila nalogo gospodarjev sveta.

Povejmo svojcem in sebi, povejmo enkrat in tisočkrat: Slovenci smo, slovenski je naš svet! Tako bomo sami kljub drugim nedostatom dozoreli v narod, ki se je končno ves zavedel sebe.

Poudarjamo še: Naša narodnostna izjava ni in ne more biti v nikakem protislovju z našo zvestobo Veliki Nemčiji, ki nam je naša očetnjava. Kot celi, resnični Slovenci služimo svoji očetnjava pošteno in iskreno, pokoravamo se njenim zakonom in želimo najožje učenitve naše narodne družine v njeno ljudsko, gospodarsko in socialno skrbstvo. Za kar edino prosimo, je, naj nam v šolstvu, vzgoji in kulturi vračuje našo državljansko zvestobo z upoštevanjem naših narodnostnih prvin.

General Franco je postal gospodar vse Španije.

Anglija in Francija sta se v očigled brezupnem položaju rdečih čet in vlade minuli teden odločili, da priznata vladu generala Franca kot postavno predstavnico Španije.

General Franco.

Na zasedanju minule sobote je francoski parlament opolnomočil svojo vladu z zaupnico, da prizna nacionalno Španijo. Dokončni tožadveni sklep je ministrski svet pod predsedstvom Daladierjev izglasoval minuli ponedeljek. Sličen sklep je bil istočasno sprejet v angleški zbornici in angleški vladi.

S tem, da sta zahodni velesili priznali Francovo vladu kot postavno, je odstranjena zadnja

ovira zunanje-političnega značaja. Vojaški uspeh nacionalnih čet je postal politično priznano dejstvo, general Franco pa postavljeni vodja vse Španije. Bivši prezident španske republike, Azana, je republikance pozval, naj orožje odložijo in sklenejo mir z nacionalnimi voditelji. Republikanski general Miaja predaja Madrid in preostale predele republikanske Španije vojski generala Franca. Anglija in Francija sta hkrati imenovali svoja politična zastopnika v nacionalni Španiji. Nemčija in Italija smeta Francovo končno zmago beležiti kot svojlastni uspeh.

Uk španske vojne.

Švedski generalni štab je izdal o izkušnjah iz španske vojne obširno poročilo, v katerem podaja polno naukov za bodočo vojno. Uvodno pravi poročilo, da omogoča moderno orožje dolgo in žilavo obrambo. Izredne važnosti je sodelovanje vojnih sil na suhem, v vodi in zraku. Nujno potrebno je enotno vodstvo ter discipliniranost in izvežbanost čet. Kraljica orožja je artiljerija, uspeh s tanki je dvomljiv, važna je motorizacija čet. Letala nimajo na potek bitk posebno velikega uspeha, ker je obrambno topništvo lahko prav učinkovito. Bombardiranje mest iz zraka je dosti riskantno in nima pravega uspeha. Velika mesta so pred zračnimi napadi boljše zavarovana kakor manjši kraji. Izgube med civilnim prebivalstvom je treba pripisati nediscipliniranosti civilnega prebivalstva. — Treba je še pripomniti, da strupenih plinov ne rdeči in ne nacionalni Španci niso uporabljali.

Jugoslavija in Italija.

Predzadnjo nedeljo je bila v Ljubljani otvorjena razstava italijanske knjige. Otvoritve se je udeležil tudi bivši notranji minister in sedanji predsednik senata dr. Korošec, uvodni govor pa je imel ban dr. Natlačen, ki je izrekel velepomembne besede: „Te razstave se mi Slovenci veselimo še zaradi tega, ker gojimo nado in tudi za trdno pričakujemo, da bo dana v doledni bodočnosti tudi nam Slovincem prilika za podobne razstave v Italiji in da bomo na ta način dosegli tudi naši slovenski knjigi pri italijanskem narodu ugled in spoštovanje, kakor ga izkazujejo italijanski knjigi pri nas.“

Italijanski generalni konzul je v slovenski besedi naglasil potrebo poglobitve kulturnih odnosov za povzdigo zaupanja med narodi, za pobjanje napačnih mnenj in predsodkov. Duh je, ki združuje in loči narode. — Obisk razstave je odličan.

Uspeh konference Balkanske zveze razlaga uradno poročilo z besedami, da vlada med članicami enako naziranje o sedanjem položaju in politiki. Članice Balkanskega sporazuma so tesno

medsebojno povezane in bodo svojo vzajemnost izvajale tudi v bodoče. Članice terjajo absolutno spoštovanje svojih državnih meja in bodo svoje gospodarske in prometne vezi še pospešile. — Jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Marković je v sklepnem govoru naglasil, da veruje v zmago politike miru in dobre sosesčine, dočim je rumunski zunanji minister Gafencu izjavil, da je mednarodna napetost popustila.

Med našo državo in Anglijo je v zadnjih tednih opazati neko zbližanje. V Berlin dospeta dva angleška ministra, da prisostvujeta trgovskim pogajanjem, ki jih vodita obe državi. Minister Stanley je v nemških besedah potom radia naglasil, da bo ozko trgovsko sodelovanje lahko dovedlo do vobčega sodelovanja med obema državama.

Nemško šolstvo v Čehoslovaški. Nedeljska „Tagesspost“ navaja šolske podatke v Čehoslovaški preostalih Nemcev, katerih število znaša okroglo pol milijona. Po pisanju nemškega lista imajo Nemci v Čehoslovaški 130 ljudskih šol s 373 razredi, 35 meščanskih šol s 139 razredi, 1 učiteljske v Brnu, 14 srednjih šol, 15 strokovnih in 20 na-

daljevalnih šol, univerzo ter 2 tehnični visoki šoli (v Pragi in Brnu). Razven tega vzdržujejo sami 80 otroških vrtcev in počitniških domov.

Rosenberg, državni vzgojni vodja, je imel v Königsbergu predavanje, ki je vzbudilo veliko pozornost. Govoril je med drugim o protestantizmu ter mu očital, da se leta 1933 ni združil z narodnim socializmom in je zato zašel v zagate. Ostro je Rosenberg govoril o bivšem cesarju Viljemu, ki je zapustil Nemčijo v dneh njene najtežje sramote. Svoj govor je Rosenberg zaključil z ugotovitvijo, da je cesar Viljem leta 1918. porušil tradicijo pruskih vladarjev in s tem položil monarhijo v grob. Nemških cesarjev ne bo več nikdar.

Poljska v zavidljivem položaju. V zadnjem času kažejo Angleži precejšnje zanimanje za poljske skomine po kolonijah. Angleški listi so naravnost pozivali vlado, naj ustreže poljskim aspiracijam in jo na ta način pridobi na svojo stran. Medtem je došel v Varšavo grof Ciano, kjer so ga Poljaki sijajno sprejeli. Ciano je naglasil, da bo Italija podpirala zahtevo Poljske po koloniji, ki naj jo odstopi Anglija. — Prve dni v marcu poseti Varšavo maršal Göring.

Tretja ruska petletka je po sklepu ljudskih komisarjev posvečena oborožitvi. Sovjeti nameravajo vojno in kemično industrijo prenesti v notranjščino države in jo izpopolniti. Novi sklep je v državi izzval pravo vojno razpoloženje. Ostre izpade si sovjetski listi dovoljujejo napram Japonski.

Državni udar v čilenski republiki. Minuli teden so v ameriški državi Čile imeli malo pobuno. General Rodriguez se je s svojimi pristaši uprl predsedniku republike in naskočil njegovo palačo. Bitka je trajala celih šest ur, nakar so se uporniki predali in je bil general Rodriguez ustreljen.

Na vzhodu prodirajo Japonci in Kitajci. V provinci Šansi se nahajajo kitajske čete v ostri ofenzivi ter povzročajo Japoncem resne skrbi. Očividno razpolagajo z ojačenji in novim bojnim materialom. Japonci se hočejo izogniti Kitajcem z ofenzivo okoli Šanghaja, kjer oblegajo mesta Langčev, Bingliang in Paočav. S temi napadi hočejo onemogočiti Kitajcem v Šansiju dobavo vojnega materiala.

To in ono. Naša vlada je odredila, da so občine dolžne, da gradijo in vzdržujejo domove za Hitlerjevo mladino. — V Berlinu so nastopili v izredno obiskani nogometni igri Nemci in Jugoslovani. Zmagalo je nemško moštvo z 3:2. — V Vatikanu je zbranih 61 kardinalov, da izvolijo novega papeža. — Število pripadnikov nemške manjšine na Poljskem narašča. Uspeh je posledica izredno živahnega gibanja manjšine. — Pri zadnjem ljudskem štetju so našli na Slovaškem nekaj nad 80.000 Nemcev. — Kancler Hitler in general Franco sta izmenjala prisrčna brzojava. — 20. aprila praznuje kancler Hitler svoj 50. rojstni dan, ki ga bo proslavila predvsem Hitlerjeva mladina vse države. — Minister Goebbels je v listu Völkischer Beobachter priobčil pod naslovom „Vojna na vidiku?“ članek, v katerem pravi, da je Nemčija na straži in bo znala hujskarije inozemstva primerno zavrniti. — Ogrski židje so od leta 1920 spravili v inozemstvo ogromno svoto 2 milijard fankov. — Jugoslovanska vlada je imenovala v donavski in vardarski banovini dva nova bana. — Med

našo državo in Čeho-Slovaško je sklenjen dogovor, po katerem bodo pripadniki narodnih manjšin izvzeti od obvezne vojaške službe. — V juniju se poda angleški kralj Jurij na potovanje v Ameriko. — Angleška pogajanja z židi in Arabci o ureditvi palestinskega vprašanja niso doslej dosegla ugodne rešitve. Angleži predlagajo delitev dežele v tri cone, čemur se protivita obe stranki. — Francija je v južnem predelu države uredila prvo koncentracijsko taborišče.

Petstoletnica kralja Matjaža.

V januarju leta 1458 se je na zledeneli Donavi pri Budimu zbrala nepregledna množica panonskega ljudstva in od v gradu zborujočih ogrskih velikašev izsilila, da so potrdili 18letnega sina slavnega vojskovodje Hunyadi-ja, Matjaža, za ogrskega kralja. Mladi kralj je izšel iz dobre šole. Vzgojila sta mladega vojvodo ogrski škof Nikolaj Vitez in poljski župnik Sanocki, očetoval pa mu je upravitelj Češke, slavní Jurij Podjebradski. Ker je bil doma s Sedmograškega, so ga zvali po njegovem rojstnem kraju „grofiča z Bistrice“. Komaj štirinajst let mu je bilo, ko so ga na gradu Nandorfehervar, sedanjem Beogradu, povzdignili za viteza in ga poročili z grofico Elizabeto Celjsko, dražestno nečakinjo srbskega kneza Brankoviča.

Mladi kralj Panonije, Matjaž, je imel srečno roko. Turki, Poljaki, Benečani in Nemci so mu zavidali njegovo kraljevino, ogrski velikaši mu nasprotovali. Zaveznike je imel Matjaž v panonskem ljudstvu in še v čeških knezih, med njimi posebno v hrabrem Zdenku s Strmca. Najprej je mladi kralj zavojeval zmago nad Friderikom nemškim, zasedel Dunaj in izsilil od nemškega cesarja priznanje ogrske krone. Nato se je lotil Turkov in sultan Mohamed el Fathi ga je kmalu prosil za mir. Z zasedbo Dunaja si je privzel naslov avstrijskega vojvode in si za svojega sina izprosil roko hčerke cesarja Maksimilijana, Friderikovega naslednika. Medtem je Matjažu umrla njegova druga žena, hčerka češkega kralja Jiřika, in zaprosil je za roko italijanske princezinje Beatrice iz Neaplja. Ko je rajžal veseli sprevoz iz Italije preko alpskih dežel, je hitelo mlado in staro občudovat lepo nevesto.

Ime kralja Matjaža je kmalu zaslovelo po vsem tedaj znanem svetu. Njegove vojske in brodovja so branile zapad pred plena željnimi Turki, medtem pa je Panonija doma procvitala na gospodarskem in kulturnem področju. Matjaž je uredil v Budimu prvo tiskarno, ustanovil v Požunu prvo univerzo, podpiral pesnike in pisatelje, budno skrbel za malo ljudstvo ter mu zajamčil vso svojo kraljevsko zaščito. Dežele so procvitale, mesta so rastla in bogatela. Vse ljudstvo je oboževalo demokratičnega vladarja, njegov sloves se je širil še preko panonskih meja. Svojo petdesetletnico je praznoval v inozemstvu, kjer pa ga je nenadno zadela kap in — kralja Matjaža ni bilo več v domovino. Za njim je sledil prepir za kraljevsko dediščino in nato propad Matjaževe države.

To je v preprostih besedah zgodovinsko ozadje pravljice o kralju Matjažu, spečem stoletja v skalnatih votlini v sivi Peci, obdanem s črno vojsko. Kdor pozna pravljico dodobra, ji bo sedaj lahko

izluščil zgodovinska jedra sam in bo spoznal, zakaj je naše ljudstvo ovekovečilo slavnega junaka panonskih nižin.

Pa ste kedaj že zaslutili, da tudi pravljica o spečem kralju Matjažu — kakor vse narodne pravljice — nikakor ni otroška igra? Kralj Matjaž je naša posebejljena petstoletna želja po miru in pravici. Neprijatelji bi morda hoteli videti v slovenski pravljici prikrito iredento in se ne zavedajo, kako s to zlobno sumnjo ponižujejo naše ljudstvo, ki se nad zakoni še ni nikdar pregrešilo. Če pa živi v slovenskem ljudstvu želja, da bi vladala njegovim rodovom, družinam in stanovom sveta pravica narodne, samosvoje kulture, je ta želja izza tisočletja najlepši dokaz slovenske npravne veličine.

Kako lepo poje o narodu in našem junaku pesnik Oton Župančič:

„Veš, kaj je dolgih, težkih tisoč let?
Veš, kaj izsanjal v njih je kralj Matjaž?
Moj narod moder je kot kralj Matjaž,
moj narod star je težkih tisoč let!“

Domače novice

Gospod Hani kramlja o Jerbergu.

Spet smo postali slavni mi Jerberžani. Dunajska letna poročila o avstrijskih spomenikih so prinesla posnetek slavne fresko-slike, katero je pod apnenim ometom na severni strani staroslavne cerkvice sv. Katarine odkril znani celovski umetnostni zgodovinar dr. Demus. Slika predstavlja svete tri kralje, kako prijezdijo s slovesnim spremstvom k betlehemskim jaslicam. Slika je 3 m dolga in poldrug meter visoka.

Koroški spominski urad je lani odredil popolno odkritje slike. Tako so dognali, da je nastala pred letom 1400 in izhaja iz zgodnje gotske dobe. Stara je torej nad 550 let. Predstavlja tri kralje v viteških nošah rimsko-germanskih cesarjev in vitezev. V tedanjem času je bila Koroška skupno s Štajersko, Kranjsko in Goriško ena dežela-kronovina pod habsburškim žezlom. Cesarje, ki so bili hkrati koroški vojvode, so še ustoličevali v slovenskem jeziku na vojvodskem prestolu na gospodarskem polju. Cerkveno oblast so si delili na Koroškem krški, solnograški, bamberški in brižinski škof, na svojih sestankih so — tako pravi Hermanova „Zgodovina koroške vojvodine“ — govorili nemško in slovensko.

Jerberška cerkvice je bila tedaj podružnica starodavne hodiške cerkve, ker še ni bilo samostojne šentilske fare. V poletnih mesecih je prijezdil vsako prvo nedeljo hodiški duhovnik gor opravljat slovesno božjo službo. Nedvomno so cerkvico sv. Katarine posečali tudi vitezi, ker je bila sv. Katarina pri srednjeveških vitezi visoko v časteh.

Zanimivo je, da so pred leti odkrili ravno tako sliko v gosposvetki cerkvi. Obe sliki sta si podobni in ju je najbrže naslikal isti mojster-slikar. Iz tega se lahko sklepa, da je Jerberg v tistem času slovel daleč naokoli. Od kod zveza med Gospo sveto in Jerbergom? Tedanji solnograški nadškof, pod katerega oblast je spadala tudi Gospa sveta in hodiška župnija, je bil grof Lenart Ho-

Podlistek

Svetozár Hurban Vajanský: Fran Albrecht:
Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(6. nadaljevanje.)

Ela je stisnila zobe. Sto besedi ji je tiščalo naenkrat iz ust — ni vedela, katero naj izusti prvo in je onemela.

„Tu pa sem bil res viteški,“ je pomislil Miloš in se zopet oprl ob ograjo. Hudomušno so zrle njegove temno-modre oči na lepo nasprotnico. Predstavljaj si je Elo kot majhno deklico, zmirom veselo, polno šal in dovtipov. Zdaj je stala pred njim za vodo mlada furija — toda prekrasna; saj jo je nešteto krat poljubljaj na dehteče laske — nešteto krat nesel čez potok na svojih ramah. Minuli časi!

„Po tem križnem ognju,“ je nadaljeval mirno Holan, „sem vam dolžan povedati svoje ime. Imenujem se Miloslav Holan, rektorjev sin, nevaren špijon, in se ukvarjam v prostih urah s študijem medicine. Tičim doma — tam za cerkvico — od osme ure zjutraj do osme zvečer, v slučaju seveda, da me ne okupira špijonstvo. Ako imate tukaj pri roki kakega maščevanja željnega kavalirja, sem na razpolago. Zdaj pa se bom, odpovedujoč se veliki prelesti, proti svoji volji odstranil na približno sto pet metrov in tri decimetre od vaše divne postave.“

Ela je razburjeno gledala za odhajajočim. Pri starem kamnitem križu, katerega desni drog je bil odlomljen, je obstal in se ogledal naokrog. Spoštljivo je snel čepico z glave.

„Jeza med sosedi ne donaša blagoslovljenih sadov,“ je zaklical, „in jaz vem mnogo žalostnih zgodb o razprtih sosedih. No, navadno so se sprli zvečer, pri čaši, ko so živci napeti in zmague sebičnost. Ali spreti se tik po solnčnem vzhodu, to nama obema ne služi v dobro. Jaz sam bi vam dal roko v spravo, a čemu naj vam jo dam?“

Že se niso več tako kljubovalno in posmehovalno svetile njegove oči.

„Kriv sem!“ je pristavil in se zopet približal k plotu. „Prošnja je dovoljena: odpustite,“ in tu je iztegnil svojo roko čez plot. „V čem tiči moja krivda? Ker sem videl mramor, obložen s kristalom?“

Ela se je omečila, a zadnje besede so jo zopet razdražile.

„Storiti drzko nerodnost ni toliko greh, nego imeti smelost, bahati se ž njo.“

„Verujte mi — moje oči so oslepele,“ je trdovratno nadaljeval Miloš. „Veliki panslavist, neki gospod Puškin (oh, ta je bil blagoroden) je posvetil svoje najlepše kitice ženskim nožicam, dotikajočim se parketa in nazobčane ograje kamina. Torej ni čuda, če se tudi kak opasen človek klanja njih krasom, zlasti v neposredni —“

„Kaj prav za prav hočete,“ ga je skoro s krikom prekinila Ela in se s hrbtom obrnila k plotu.

„Vaše odpuščanje! Nihče ne izve o tem neprosto voljnem rendez-vousu! Vendar jaz ne pojdem

za vzgledom Puškinovim — pa tudi ne morem. Z anatomskim nožičkom in s kleščami za izdiranje zob se nikakor ne ujema klesanje verzov! Ako vas bo nemara kdaj boel zob — hej! evo me. Sicer pa šalo na stran. Elenka Jablonska mi je bila nekoč mil tovariš. Zdaj, ko so minula ta moja deška leta, bi mi lahko odpustila kišasonka Ilona.“

Glas Milošev kot da se je izpremenil. Ves prizor je nehal biti žaljiv. Končno, saj se nista videla prvič. Spomin ima čarovniško moč.

„In potem,“ je nadaljeval Miloš, „saj ste mi obljubili meden kolaček, ko sem vam iztrgal s hrbta tistega hudega purana. Razljutil ga je bil vaš rdeči predpasnik. Medeni kolaček je izostal — sestrama so prepovedali igrati se z rektorjevim malopridnikom. Dajte torej, plačajte zdaj svoj dolg!“

Ela se je urno prestopala pod lipo. Nekajkrat je hotela ubežati — no, beg brez zmage se ji je protivil.

„Tašo roko!“ je prosil Miloš.

„Končajva ta prizor, gospod Holan. Tu moja roka!“ in iztegnila je roko v smeri proti njemu. „Sprejemam tudi ta idealen stisk svoje desnice! Sprava na distanco! Roki, podani na štiri klaftre! Oj, da bi bil zdajle Artaxerxes Dolgoroki!“

Ela se je vedro nasmejala.

„V arabski povesti se pripoveduje o čarodeju, ki je umel poljubno zdolževati svoj vrat. Ako bi mi hotel posoditi svojo čudodelno zmoglost, bi zdajle hvaležno poljubil vašo belo ročico.“

(Dalje sledi.)

diški. Nedvomno je dal on pobudo za sliko v Gospej sveti in na Jerbergu.

*

Še kaj iz zgodovine in o imenu „Jerberg“. Najbrže so imeli na Jerbergu že stari pogani svoje svetišče. Prvi nam znani naseljenci Koroške so bili Japodi z Jutrovega. Za njimi so prišli Karni, ki so bili najbrže slovansko plemo. Ostanke njihovega imena so v imenih Krn, Karantanija in Koroška. Sledili so jim Noričani in Tavrijci, katerih ime je ohranjeno v zvanjih Turje in Ture. Njihovi nasledniki so bili Ilirci in za njimi Kelti, od katerih najbrže izhajajo imena Drava, Zilja in Sava. Leta 14 pred Kristusom so deželo zasedli Rimljani, v 5. stoletju navrh so tod divjali Obri in Huni, za njimi pa Gotje in Langobardi. Langobardi so ostali v deželi skoro 200 let. Na strmih, zaščitenih hribovih in gorah so gradili svoje trdnjave. Še danes na Jerbergu vidni sledovi nekdanje trdnjave nakazujejo morda tedanje dobo.

Za Langobardi so posedli alpske pokrajine Slovinci. Pred njimi so morali pobegniti vsi ostali narodi, v kratkem času so postali edini gospodarji Koroške in ostalih Alp. Številna imena gor, hribov, mest, vasi, travnikov, gozdov, hiš in družin so čiste slovenske besede. Zato je tudi naš Jerberg verjetno slovenskega izvora in torej nemški naziv samo navidezen. Ta stolpičku podobni 783 m visoki hrib je po svoji osoni legi pravi znanilec vigredi. Ko je dolina pod njim še pod snegom, se njegova osona stran že zeleni in napoveduje prihod pomladi. Domače ljudstvo pravi hribu „Jarvrh in Jerbrh“. Jerberg je torej nastal iz „Jarvrh-a“, kar znači jari vrh. Saj govorimo tudi o jarem žitu, o jarcu, o jarcih, poznamo ime Jarnik, zakaj torej naš Jerberg ne bi mogel biti Jarvrh? Tudi iz dolenskega Ostervrha je nastal nemški Osterberg.

Naš slavni Jarvrh! Tako lep je, svetel, zgodnjesončen! Strmo nad Dravo kraljuje, šteje svoje sosede v Karavankah, mežika Triglavu in Mangartu, kima Poludniku nad Šmohorjem in pozdravlja še Peco nad Podjuno. Pridite torej, čim zacveti jarca in bodo prvič zameketali jarcu, na naš Jarvrh! Ali pa vsaj 30. julija, ko praznuje na Jarvrhu 40letnico svojega mašništva župnik Hani Jarvrški!

Iz uprave. Iz mnogih krajev prihajajo pritožbe, da naročniki našega lista ne sprejemajo. Izvzemši številke 4 in 6, ki sta izostali vsled neprevidenih zaprek, so sprejeli poštni uradi vse letos izišle številke in bi jih morali vročiti naročnikom, katere vodijo v posebnem seznamu. Za vsakega naročnika posebej plačuje uprava lista poštnemu ravnatelju poseben prispevek, torej imajo naročniki pravico do rednega dostavljanja. V dveh slučajih se je uprava že pritožila na ravnateljstvo ter prosi, da ji naročniki javljajo brezuspešne intervencije pri uradih.

Občine, ki smejo pobirati posebno takso za letoviščarje (Kurtaxe), so bile določene 17. februarja na zborovanju tujsko-prometnega urada in so: Železna Kapla, Baško jezero, Šmohor-Preseško jezero, Hodiše, Klopinski jezero, Ledenice, Otok, Ribnica, Sekira, Vrba, Bela, Beljak in še druge v nemškem ozemlju dežele.

Ostrostrelne vaje pri Glinjah. Na vojaškem strelišču v Glinjah se vršijo v času od 27. februarja do 6. marca ter od 20. do 25. marca od 7. ure zjutraj do 18. ure pop. strelne vaje. Prostor je razmejen z rdečimi zastavicami, stražam se je treba brezpogojno pokoriti.

S 15. februarjem je stopila v veljavo postava, ki ureja poseljevanje zemlje na sledeči način. Posebni uradi za naseljevanje imajo pri zemlji, pripravi na nove kmetije ali že obdelani, pravico nakupa. Samo zemlja z obsegom pod en hektar se sme poljubno prodajati. — Kdor hoče postati gospodar na novi kmetiji, se obrne na okrožno kmetijsko vodstvo in prosi za dodelitev posestva. Prosilec mora biti vsaj 25 let star, zaročen ali oženjen, arijskega pokolenja, strokovno podkovan in politično neoporočen. — Celovski „Grenzru“ prinaša podrobnosti poselitvene postave ter pravi ob koncu: „Ravno v obmejnem ozemlju je posebno važno, da se s svobodnimi kmeti ojači živj obrambni zid ter se tvorijo nove nemške kmetije.“

Nemški otroški vrtci v deželi. Obstaja načrt, da dobi vsaka ljudska šola svoj otroški vrtec za mladino od 4. leta naprej. Na ženskem učiteljskem v Celovcu se vrši tečaj, ki je vezba 40 novih voditeljic vrtecev. Zanje so minuli teden ob prisotnosti g. dež. svetnika Kaibitscha in g. svet. Dlaske otvorili poseben dekliški dom.

Sodnijski tolmač za slovenščino. Dosedanji sodnijski tolmač za slovenščino g. Leopold Pettauer,

profesor v pokoju, je sprejel od višjega sodišča v Gradcu pismo sledeče vsebine: Gospod Leopold Pettauer, profesor v pokoju, je bil glasom sklepa višjega sodišča v Gradcu z dne 18. februarja 1939 črtan iz seznama sodnijskih tolmačev. Dr. Marinitsh.

Zell — Sele. (Veselo in žalostno.) Predpust smo obhajali mirno veselo, a je vmes kanila tudi marsikatera grenka solza. K poročnemu oltarju je stopilo 5 parov. Žborceva mlada gospodinja Terezija Baumgartner je pripeljala v hišo mladega gospodarja Janeza Kelih, Meleznikovega s Šajde. Hašperjeva hiša je dobila mlado gospodinjco, ko je Hibernikova Micej segla v roko svojemu izvoljencu Janezu Kropivnik. Kot ženin in nevesta sta se prišla predstaviti v Sele stricu župniku Ivan Kumer z Blata pri Pliberku in Lidijski Katolnik z Brega, vrnila pa sta se domov kot novoporočena mož in žena. Prav zadnji dan pred postom sta še prihitela v zavetje zakonskega stanu Francej Male in Justina Čertov iz Homeliš. Bilo srečno! Bog daj mladim parom vse dobro! — Smrt je rešila 20. jan. trpljenja Terezijo Oraže, prevžitkarco pri Zvrh. Dovjaku. Bila je blaga in vzgledna žena, ki je dolgotrajno bolezen čudovito vdano prenašala. — Dne 7. febr. pa je preminul Janez Oraže, p. d. Ožbavt. Bil je mojster za vse, rad je čital in bil vsa leta Mohorjan in naročnik slovenskih koroških listov. Tri dni za njim pa smo se ob ogromni udeležbi poslovili od uglednega gospodarja Jožefa Oraže, p. d. Hirsna na Zvrh. Kotu. Želodni rak je končal življenje 62letnemu krepkemu možu. Kot bivša vojaka je zveza selskih bojevnikov korporativno oba spremila k zadnjemu počitku in moški zbor jima je v slovo zapel ganljive žalostinke. — Veliki zvon že mesec dni molči. Prelomil se mu je jezik. Ker ga v Borovljah ne upajo povsem dobro ozdraviti, bo treba iz zvonarne naročiti novega. Torej bo treba še nekaj časa čakati, da nam spet veselo zadoni.

Loibach — Libuče. Cel koš novic vam natrosimo. Španska gripa divja po vaseh. Nevarno sta obolela posestnik Valentin Pikalo in mlada kmetica Rezika Kušejeva. Ponekod je gripa položila v postelji cele družine. Sedaj se ta čudni gost iz Španije vendar že poslavlja. Saj se bliža pomlad, polja so domala kopna in treba bo kmalu zastaviti plug in motiko v brazde. — V imenu naših gospodinj sledečo prošnjo našim fantom: Pripravite v marcu dovolj drv, da jih ne bo treba pozimi sušiti v štedilniku. Sicer se bosta zajutrk in kosilo spet zakasnila za celo uro. — Herbertu Leimisch je odtrgalo pri rezanju drv s cirkularno žago prst. Motorno kolo pa je povozilo nekega fanta iz Libuč. — Pust je bil sicer masten okoli ust, prinesel je klobas, krapov in kislega zelja, namesto na plesu pa smo se sukali z zdravili okrog bolnih naših kravic in prašičkov. Mladina si je na pustno nedeljo privoščila užitek lepega filma „Samostanski lovec“ v pliberškem kinu. — Mladina se vsebolj veseli prihajajoče vigredi. Že kukajo na osoncih prve vijolice iz zemlje, na travnikih pa pozvnanjajo prvi zvončki. — Predpust je vpregel nekaj parov v zakonski iarem. Vsi pari trdijo, da je lepo. No, saj pridemo na vrsto tudi mi, preudarni in počasni v tako važnih odločitvah na križpotju življenja.

Koroški drobiž. V Celovcu je bila ustanovljena družba, ki bo skrbela za celovško letališče. — Posestniku Wanku pri Št. Urhu nad Mostičem je pogorela hiša in je utrpel škodo nad 12.000 mark. — Nabori letnikov 1913, 1910 in 1919 se vršijo v času od 3. do 16. marca. — Na rožanski Bistrici je umrl 73letni fin. komisar v p. Gartner. — V Beljaku je treščil iz vlaka učenec Janez Feliče in izgubil desno roko. — V Borovljah so pokopali 33letno Ano Primik, ženo tovarniškega uradnika. — V Goričah pri Št. Petru na Vašinjah se je pri bencinskem stroju nevarno poškodovala dekla Ana Pojanšic. — Letnik 1910 se mora glasom odredbe vojnega ministra javiti k naborom. — 20. februarja se je prevrnil avtobus, ki oskrbuje zvezo Borovlje — Celovec. Posebne škode ni bilo. — V Škocijanu ob Klopinskem jezeru je umrl 71letni šolski ravnatelj v p. Franc Maklin, ki je pretežni del svojega službovanja posvetil vzgoji škocijanskih otrok. S težko prizadeto Maklinovo družino sočustvuje vsa širša okolica. Rajnemu bodi večni mir! — Na kolodvoru v Podroščici se je ponesrečil posestnik Janez Dissinger. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v Beljak. — 1. februarja 1939 so našli v Nemčiji (izvzemši Sudetov) 11.902.297 radio-aparatur. Od teh jih je v Vzhodni marki 707.332.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu!“

Naša prosveta

Družinski zaklad.

Preberite pozornost zgodovinski članek o kralju Matjažu, katerega prinašamo na drugem mestu. Ali ne vstaja častitljiva pravljica o kralju Matjažu, spečem v sivi Peci, pred nami v novi luči? Davna modrost je torej bila zelo duhovita in za bujno ljudsko domišljijo se skriva zanimivo zgodovinsko jedro. Kako hvaležno delo bi bilo, če bi nam kdo izluščil stvarna jedra še drugih pripovedk in pravlji ter nam razkril bogastvo našega narodnega blaga začeni od pesmi preko pripovedk do običajev in noš. Ne dvomimo, da bi nas potem postajalo strah sodobne praznine, ki je moderni stroji, radio in časopisi zdaleka ne morejo napolniti.

V družini nam je danes dolgčas, smo dejali zadnjič. Srčna in umska plitkost, rak-rana modernega časa, se pred navadnimi znanci in neznanci še lahko skriva za vsakdanjo plehko besedo o politiki ali gospodarstvu, veličastnega občestva družine pa razgovor o politiki in gospodarstvu nikakor ne izpolni. V družini so si ljudje blizu, zelo blizu in ker si duševni revčki nimajo medsebojno ničesar dajati, se medsebojno radi izogibajo. Zato je življenje v sodobni družini tako dolgočasno in moreče.

Kdo predvsem nam more nadokadniti prelepi davni svet, ki je razkošno bogatil nekdanje družine? Na to nam je dal odgovor slovenski vzgojnik v zadnji številki. Iz njegovega odgovora naj povzamemo še enkrat sledeče: Uvajajmo v družino in družinsko življenje našo slovensko nabožno in lepo knigo! V našem času nam bo dobra slovenska knjiga nadoknadila, kar sta nam odrekli naša šola in vzgoja. Mi Slovinci smo bogati, zelo bogati na dobrem ljudskem slovstvu. Celotno knjižnico bi lahko napolnili s preprostimi pa priručnimi molitveniki, liturgičnimi razpravami, nabožnimi raziskavanji in življenjepisi. Naši pripovedniki od Jurčiča, Detela, Finžgarja do Cankarja, Pregla, Jalna in mlajših lahko uspešno nadomestijo žal izumrli svet bogate ljudske misli in domišljije. Koliko imamo Slovinci poljudno znanstvenih knjig od Slomška do Jegliča in Ušeničnika, od Erjavca do Pengova in Ahačičeve i. dr.! Zdi se naravnost tako, da sloni že vse naše slovstvo na družini in družinskem doživljanju dobre in lepe knjige. Še vedno je skrb Mohorjeve družbe za dobro družinsko čtivo uprav moderna. Le premalo pa se zavedamo občestvene poteze naše literature.

Posebno opozorilo velja nabožnim in leposlovnim mesečnikom v slovenski besedi: Z „Bogoljubom“ in „Mladiko“ bi se smeli postaviti pred vsem svetom, naš „Kres“, „Vigred“, „Kmečka žena“ in trideset drugih revij uspešno tekmujejo s sličnimi mesečniki drugih narodov. Pa to samo mimogrede.

Skrben oče in dobra mati bosta v našem času polagala na družino, družinsko vzgojo in družinsko življenje čim največjo važnost. Kaj bi tajili, da se naš narod v očigled prilikam umika v družino in zato družina terja polnosti in razmaha. Kdor bo razumel veliko, novo nalogo, ki mu jo nalagata sedanji čas in narodni položaj, mu mora tudi naša doba samo koristiti in prav nič ne škodovati. **Leta, kakršna so naša, navajajo, naj gremo v globine k celicam občestvenega življenja.** Velevalo nam, naj vse svoje sile posvetimo družinam ter jih npravno, duševno in naravno utrjujemo. En in nikakor najzadnji pripomoček pri tem velevažnem delu nam bodi dobra slovenska knjiga.

— o. —

† **Zorko Prelovec, slovenski skladatelj.** V nedeljo je umrl v Ljubljani odlični slovenski glasbenik Zorko Prelovec. Z njim je slovenska narodna družina izgubila narodnega pevca v pravem pomenu besede. Prelovčeve „Rad bi rož rudečih, Sedem si rož, Oj Doberdob“ i. dr. se bodo pele, dokler bo živela na svetu vsaj še dvojica Slovencev. Mnogo je Prelovec pisal o glasbi v strokovne liste. Nam na Koroškem ostane Prelovec v spominu kot večši dirigent „Ljubljanskega Zvona“, s katerim je v izredno uspešni turneji prerajal naše doline in priredil šest koncertov. Številne pesmi izbornih ljubljanskih pevcev so prešle v stalni repertoar naših podeželskih zborov. Naj bi jih naši fantje peli še naprej in tako ohranili živ spomin na slovenskega skladatelja!

Keutschach — Hodiše. V nedeljo 19. marca priredi naša „Zvezda“ ob 10. uri dopoldne v društvenem domu reden sestanek svojih članov. Na sporedu je petje, govor o dednih kmetijah in prav zanimiv prizor.

Zell — Sele. (Prireditve.) Za letošnji predpust je pripravilo izobraževalno društvo zabavno prireditve s tremi krajšimi igrami. Prvotno je bil določen 12. febr., ker pa se je ta dan vršilo strankino kino-predavanje, smo svojo prireditev odložili za en teden. Zaradi splošnega žalovanja za

rajinim deželnim glavarjem in ministrom Klasnerjem pa oblast prireditve ni dovolila. Zato počakamo na velikonočni pondeljek in takrat — če Bog da — na svidenje!

Gospodarski vestnik

Neodvisnost v prehrani.

Naša država polaga veliko važnost na to, da se njeno ljudstvo hrani in oblači iz domačega pridelka in izdelka. Ker je država pretežno industrijskega značaja, smo še vedno navezani na uvoz inozemskega blaga, ki ga mora država plačevati z devizami. Z devizami pa mora država čim najbolj štediti. Zato skušajo merodajni krogi vplivati na to, da preusmerijo proizvodnjo in konzum. Že uvedeni tržni red ureja tržne prilike tako, da so konzumenti v enaki meri oskrbljeni s potrebnimi živili. Na ljudstvo se vpliva, naj omeji potrošnjo blaga inozemskega izvora in kupuje ter uporablja samo domači pridelek. Končno se izdajajo navodila kmetom in podjetnikom, naj svojo proizvodnjo prilagodujejo novim potrebam. — Naj si oglejmo nekatere nove naloge, ki stopajo pred našega gospodarja!

Goveje živine je razmerno dovolj na tržiščih, primanjkuje pa telet. Večje je povpraševanje za svinjami, ker industrijski kraji vsled večje množine denarja konzumirajo večje količine svinjskega mesa. Gospodinjam je naročeno, naj štedijo s svinjino, po kateri bo še veliko povpraševanje. Posebno meščanom svetujejo, naj se privadijo ovčjemu mesu, ki je ponekod v tujini visoko cislano. Predvsem gorskim kmetom pa je naročeno, naj posvečajo več pažnje ovčereji, ki ima prav lepe izgleda. Šparati je treba s surovim maslom, ki ima in bo imelo stalne in dobre kupce. Če se gospodinje odzovejo pozivom, je pričakovati, da bodo trgi razmerno boljše založeni z jajci, po katerih vlada veliko povpraševanje.

Trg z moko upošteva v novejšem času odredbe, ki veljajo v bivšem rajhu. Uvedene so štiri vrste pšenične moke, dosedanje vrste ržene moke so bile prilagode ne mškim tipam. Ker pšenice ni preveč, naj se peče več rženega kruha. Poudarja se važnost pridelovanja krompirja, ki se v gospodinjstvu lahko uporablja na številne načine. Krompirja vobče je dovolj, treba pa bo izboljšati njegove vrste. Južnega sadja bo odslej na trgu manj, zato pa bo domače sadje bolj dobrodošlo.

Iz gornjih navodil izhaja potreba, naj bi kmetje nove razmere v večji meri upoštevali. Nikar po stari, šablonski poti naprej, če se nudi možnost, da pride kmetija vsaj do nekaj prepotrebnega denarja! Domala vsak pridelek najde danes svojega kupca. Pri dobrem gospodarjenju so iz izkopička možne mnoge prepotrebne gospodarske preosnove in investicije, ki ostanejo kmetovo trajno bogastvo.

Z. d. R.

Naša bo imela doto! Tako je pošepetala skrbna mamica skrivaj sosedu, vedoč, da bo novica v tednu dni prijadrala na pravo mesto. In je navedla balo: mestne omare, zagrinjala in brisače in še število posteljnega perila iz tovarne. Ko se je pozneje nevesta vselila v novi dom, ni bilo več prostora za starokopitno taščino opravo, ki je romala na podstrežje. V novem času bomo morali tudi pri balah nazaj v staro dobo. Nekoč je domači, vaški mizar pripravil okusno, trpežno opravo, vaški tkalec je poskrbel za perilo, domača šivilja in krojač za obleko. Ni bilo treba orehove ali hrastove opreme, zadostovala je smrekova ali mecesnova. Namesto velikega zrcala ali — kakor pravijo — „psihe“ je zadostovala preprosta mizica, zato pa je preostalo sredstev za okusno okrašenje „banko“, kjer je bilo prostora dovolj za perilo in obleke. Družina je sedela na preprostih, solidnih stolih ob trpežni mizi, ki je pretrpela vrsto domačih rodov in se ob praznikih še vedno svetila kot nova. Tedaj je bilo dobro družini ob domačem ognjišču, domači rokodelci in obrtniki pa sta brezskrbno gledala v bodočnost ob obilici naročil in poslov.

Pomanjkanje poslov je naša običajna tožba. Vojasčina zahteva ljudi, industrija jih je terjala, še mesto je odtegnilo tega in drugega. Odslej je beg v mesta in k industriji zabranjen, z delovno službo in tudi izrednimi ukrepi pa hoče država nuditi kmetom delovno pomoč. Pomanjkanju delavcev bodo nekoliko odpomogli tudi stroji. Treba pa je še nečesa: Naj bi si kmetijske družine pomagale medsebojno! Sosed naj pomaga sosedu, da se pravočasno opravi nujno delo v vigredi in spravljanje v jeseni.

Zaposlitev poslov brez delovne knjižice je prepovedana. Kmetijski delavci morajo biti ob pričetku svoje službe v posesti delovne knjižice. Novi delavci prosijo za knjižice pri pristojnem delovnem uradu. Pogodba s poslom, ki nima knjižice

in si je noče oskrbeti, je neveljavna. Gospodar pa sme poslu določiti čas, v katerem si mora knjižico oskrbeti. Če določeni termin mine, ne da bi si posel oskrbel knjižice, ga mora kmet odpustiti, ker je nadaljna zaposlitev kazniva za oba.

Zakaj ovce? Ovčereja v Vzhodni marki je tako pičila, da krijemo komaj dvajsetinko potrebe po ovčji volni z lastnim pridelkom. V bivšem rajhu je domači pridelek že narastel na 11 od sto. Prosta trgovina z volno je prepovedana in so v vsakem mestu določeni trgovci, ki edini smejo od ovčerejev kupovati volno. Cene za volno so določene in so sorazmerno visoke. Poleg volne je treba upoštevati meso, ki bo prekoslej prišlo v mestih do veljave. Če pridamo še okolnost, da je vzdrževanje ovac preprosto in je ovca izredno skromna in neizbirčna, smo na stavljeno vprašanje odgovorili.

Takozvanih pitalnih pogodb, ki so jih sklenili svinjereji z državno kmetisko organizacijo, je letos sklenjenih v Vzhodni marki skupno 40.000. Kmetom-pogodbnikom nudi država 160.000 m. st. koruze in 40.000 m. st. pesne krme za pitanje ter jim kupno ceno za pitalno krmo kreditira do časa prodaje. Svinje prodajajo kmetje v času, ki ga določi drž. kmetiska organizacija.

3. marca bodo šteli svinje, da se določi splošni stalež v državi. V bivšem rajhu bodo hkrati šteli jagnjeta in kozljeta, stara pod 3 mesece, ter v decembru ter pozneje vržena teleta. Pri nas bodo poleg števila svinj beležili še število hišnih kolin.

Tudi živinske parklje si je treba ogledati. Često opažamo, s koliko težavo se to ali ono živinče premika na paši. Pri nerodnem koraku se spotakne, pade in si zlomi nogo. Kmet pa toži in kolne. Rajši bi bil pogledal dolge, skrivljene parklje, ki so živinče ovirali pri paši. Samo klešč, noža in nekoliko dobre volje bi bilo treba, pa bi bilo pomagano njemu in živali. Predno gre naša živina na vigredno pašo, si oglejmo njene parklje in pomagajmo, kjer je narava prepustila nadaljno skrb nam.

Zanimivosti

Orli moderne vojne.

Največ se danes govori o oboroževanju in pri oboroževanju o orožju v zračnih višinah. Angleže vprek skrbi, kaj bi bilo z njimi, če bi se kedaj pojavili jekleni ptiči na njihovem modrem nebu in bi sipali grom in žveplo. Francija in Amerika hitita z zračnim oboroževanjem, še Stalin se hvali s svojo zračno armado, ki bi bojda zatemnila sonce. Posebnost zračne vojske so letala, kakršna pozna naša država. Naziva jih „Stuka-Staffeln“. Opisuje jih koroško glasilo nar. soc. stranke „Grenzruif“, iz katerega posnemamo:

Visoko nad oblaki brnijo motorji. Nenadno se iz višine 4000 m z bliskovito naglico bližajo zemlji vitka letala, tik nad zemljo zarijejo v svoj cilj bombo s 500 kg eksplozivne snovi in se spet kot orli dvignejo v nedosegljive višave. Letalci morajo biti pravi junaki železnih živcev, drzni, premeteni, popolnoma zdravi. Z vizirjem merijo cilj, pridrvijo na zemljo kot blisk, pritisnejo na gumb in sprožijo bombo ter jadrno odhitijo nazaj k nebu.

Stuka-letala (Sturzkampfflugzeuge) so velikega pomena. Naj gre za mostove, tovarne, municijska skladišča, železniški tir, elektrarne, jezove, kot blisk iz neba priletijo, vržejo svojo bombo in spet odhitejo. Vsak letalec ima samo eno bombo, a ta mora sedeti. Ni prej pokoja, dokler niso izvojevali zmage.

Ladja se je pretrgala na dva kosa. Norveško ladjo „Jaguar“ so sredi Atlantskega oceana zajeli valovi in jo pretrgali na dvoje. Ko dve orehovi lupini sta se oba ostanka lovila po razburkanem morju. Slučajno se je približala druga norveška ladja, kateri se je posrečilo spraviti na varno sedem mož posadke, medtem ko so morali ostali mornarji pretrgane ladje čakati še dolgo noč in se oprijemati ladjinih ostankov, prej da so jih rešili.

Krsto svetniškega otroka Gvidona Fontgallandskega so po dobrih 11 letih odprli na praznik Marijinega Oznanenja l. 1936. Pri tem je bil navzoč tudi nek Slovenec, ki je svoje utise podal v ljubljanskem „Slovcu“. Kakšno je bilo truplo 12-letnega fanta svetniškega imena? Obraz in oči so bile dobro ohranjene, gornje telo še nedotaknjeno, le noge nekoliko strohnele. Mali Gvido je bil čudovit otrok. Hotel je postati duhovnik, a je na dan svojega prvega obhajila zvedel, da bo kmalu umrl. Ko je dosegel 12. leto, se je vse veselilo njegovega zdravlja, le sam je točno napovedal predstoječo smrtno uro. Njegova napoved se je točno uresničila. Hitro po njegovi smrti so začeli izhajati številni življenjepisi o malem svet-

niku, zgodilo se je nad tisoč zdravniško potrjenih čudežnih ozdravljenj. Sedaj bo sklepal Vatikan o tem, da proglasi Gvidona za svetnika.

Kaj pravijo posamezni narodi o ženskah. Španec pravi: Žena in mezeg sta ubogljivejša, če ju milujemo in razvajamo, kakor če ju obdelujemo s palico. Francoz se izraža: Lisica je lokava, modra, vsevedna. Lokavejša, modrejša in vsevednejša je žena. Indijec meni: Žena je kakor senca. Če greš za njo, beži pred teboj, če bežiš od nje, teka za teboj. Japonci so nekavalirski: Ženin jezik nikdar ne zarjavi. Angleži modrujejo: Žena se smeje, kadar more, joče se pa, kadar hoče. Turki povedo s pogovorom: Kdor ženo tepe, bije po vreči moke. Iz vreče gre, kar je dobro, ostanejo v vreči samo slabi ostanki moke. Nek Nemec pa je dejal: To kratkonožno, širokoplečato bitje, ki se mu pravi žena, je najboljša, kadar počiva v grobu.

Naključje ali slučaj? Svet vodijo nevidne sile. To z veličastnimi dokazi potrjuje zgodovina: Dvakrat je Napoleon zadržal papeža Pija VII. v ujetništvu, v Savoni in na gradu Fontainebleau — dvakrat je bival v prognanstvu tudi Napoleon, na Elbi in na otoku sv. Helene. Sedem let je bil Pij Napoleonov jetnik, sedem let je bil tudi Napoleon v prognanstvu. Na gradu Fontainebleau je hotel objestni cesar slabotnega starčka-papeža prisiliti, naj se odpove svojim deželam — na istem gradu je Napoleon moral pozneje podpisati listino, s katero se je odpovedal vladarstvu Italije in Francije. Nekoč je jezno zarohnel nad duhovščino v Belgiji, ki se ni povsem pokoravala njegovim nasilnim odredbam: „Če bi vi imeli moč nad menoj, bi me obrili ter poslali v samostan ali pa v Afriko.“ Štiri leta pozneje je bival na otoku sv. Helene ob afrikanski obali. — Na dan, ko so prve francoske čete leta 1870 zapuščale Rim, so bili Francozi tepeni pri Weissenburgu. V tej bitki so izgubili prav toliko mož, kolikor so jih odpoklicali iz Rima. 4. septembra je Napoleon III. izgubil svoj prestol, ta dan je bila deseta obletnica njegove pogodbe z Italijanom Cavourjem, ki naj bi ponižala papeštvo. Istega dne, ko so Italijani prišli pred Rim, so pruske čete obkolele Pariz.

Par za smeh.

Saj ima ključ! Zelenčev Gropa je sedel v gostilni, ko je zunaj divjala huda nevihta. Kar prihiti sosed Folinc in ves iz sebe poziva: „Gropa, Gropa, hiti domov, povodenj Ti bo odnesla kajžo in zenko!“ — Nato Gropa mirno: „Pa ne bo nič, saj imam ključ pri sebi.“

Oh ta pijanost! Mladi Močnik ga je rad pocukal. Posebno za pust si ga je privoščil. Domov grede je tuhtal, kako bi se neslišno zgubil v posteljo, da ne bi čula ženka. Luči ni napravil, čevlje že pred vrati sezul, komaj dihal in kot blisk smuknil v posteljo, vesel, da je ukanil svojo boljšo polovico. Drugo jutro pa se prebudi z hudim mačkom ter se spomni, da je Mica dan poprej romala na božjo pot.

Vse je njeno! Jera se je venomer znašala nad možem, češ, da je vse njeno: posteljinina je njena, šivalni stroj, kuhinjska posoda, mize, skratka vse. Neke noči pa prebudi svojega moža: „Slišiš, tatovi so spodaj, brže se napravi in jih odpodi!“ — Mož se leno obrne na drugo stran: „Zakaj pa, saj ni ničesar mojega spodaj.“

HRANILNICA IN POSOJILNICA V GLINJAH,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo

na

50. redni letni občni zbor

ki se vrši v nedeljo dne 5. marca 1939 ob 2. uri popoldne pri Cingelcu na Trati s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega obč. zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1938.
4. Revizijsko poročilo.
5. Sprememba § 6 zadrugnih pravil glede zvišanja deležev od 1 S na 1 Rm.
6. Slučajnosti.

Vse zadrugnike prijazno vabi

3

Načelstvo.

Urednik: Dkfm Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. Upravnik: Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Ljudska tiskarna Ant. Machát & Co., Wien, V., Margaretenplatz 7